

BOARD OF STUDIES
NEW SOUTH WALES

HIGHER SCHOOL CERTIFICATE EXAMINATION

1999

CLASSICAL GREEK

2/3 UNIT (COMMON)

(100 Marks)

*Time allowed—Three hours
(Plus 5 minutes reading time)*

DIRECTIONS TO CANDIDATES

- Attempt Section I and Section II and EITHER Section III OR Section IV.
- Answer all questions in the Writing Booklet provided.
- You may ask for extra Writing Booklets if you need them.

SECTION I

Marks

SOPHOCLES, *PHILOCTETES* AND HERODOTUS II

(48 Marks)

QUESTION 1 (40 marks)

Translate the following passages into English.

- (a) ΦΙ. πρὸς νῦν σε πατρός, πρὸς τε μητρός, ὦ τέκνον,
 πρὸς τ' εἴ τί σοι κατ' οἶκόν ἐστι προσφιλές,
 ἰκέτης ἰκνοῦμαι, μὴ λίπης μ' οὔτω μόνον,
 ἐρήμον ἐν κακοῖσι τοῖσδ' οἴοις ὄρᾳς
 ὅσοισί τ' ἐξήκουσας ἐνναίοντά με·
 ἀλλ' ἐν παρέργῳ θεοῦ με. δυσχέρεια μὲν,
 ἔξοιδα, πολλή τοῦδε τοῦ φορήματος·
 ὅμως δὲ τλήθι· τοῖσι γενναίοισί τοι
 τό τ' αἰσχρὸν ἐχθρὸν καὶ τὸ χρηστὸν εὐκλεές.
 σοὶ δ', ἐκλιπόντι τοῦτ', ὄνειδος οὐ καλόν,
 δράσαντι δ', ὦ παῖ, πλείστον εὐκλείας γέρας,
 ἐὰν μόλω ἴω ζῶν πρὸς Οἰταίαν χθόνα. 10
- (b) NE. θάρσει· λόγους δ' ἄκουσον οὐς ἤκω φέρων.
 ΦΙ. δέδοικ' ἔγωγε. καὶ τὰ πρὶν γὰρ ἐκ λόγων
 καλῶν κακῶς ἔπραξα, σοῖς πεισθεὶς λόγοις.
 NE. οὐκουν ἔνεστι καὶ μεταγνῶναι πάλιν;
 ΦΙ. τοιοῦτος ἦσθα τοῖς λόγοισι χῶτε μου
 τὰ τόξ' ἔκλεπτες, πιστός, ἀτηρὸς λάθρα.
 NE. ἀλλ' οὐ τι μὴν νῦν· βούλομαι δέ σου κλύειν,
 πότερα δέδοκταί σοι μένοντι καρτερεῖν,
 ἢ πλεῖν μεθ' ἡμῶν.
 ΦΙ. παῦε, μὴ λέξης πέρα.
 μάτην γὰρ ἂν εἴπης γε πάντ' εἰρήσεται.
 NE. οὔτω δέδοκται;
 ΦΙ. καὶ πέρα γ' ἴσθ' ἢ λέγω. 10

QUESTION 1 (Continued)

Marks

- (c) πυρκαϊῆς δὲ γινομένης θεῖα πρήγματα καταλαμβάνει τοὺς αἰελοῦρους· οἱ μὲν γὰρ Αἰγύπτιοι διαστάντες φυλακὰς ἔχουσι τῶν αἰελοῦρων, ἀμελήσαντες σβεννύναι τὸ καιόμενον, οἱ δὲ αἰελοῦροι διαδύνοντες καὶ ὑπερθρώσκοντες τοὺς ἀνθρώπους ἐσάλλονται ἐς τὸ πῦρ. ταῦτα δὲ γινόμενα, πένθεα μεγάλα τοὺς Αἰγυπτίους καταλαμβάνει. ἐν ὅτεοισι δ' ἂν οἰκίοισι αἰελοῦρος ἀποθάνῃ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, οἱ ἐνοικέοντες πάντες ξυρῶνται τὰς ὀφρύας μούνας, παρ' ὅτεοισι δ' ἂν κύων, πᾶν τὸ σῶμα καὶ τὴν κεφαλὴν. Ἀπάγονται δὲ οἱ αἰελοῦροι ἀποθανόντες ἐς ἱρὰς στέγας, ἔνθα θάπτονται ταριχευθέντες, ἐν Βουβάστι πόλι· τὰς δὲ κύνας ἐν τῇ ἐωυτῶν ἕκαστοι πόλι θάπτουσι ἐν ἱρήσι θήκησι. ὡς δὲ αὐτῶς τῆσι κυσὶ οἱ ἰχνευταὶ θάπτονται. τὰς δὲ μυγαλὰς καὶ τοὺς ἴρηκας ἀπάγουσι ἐς Βουτοῦν πόλιν, τὰς δὲ ἴβις ἐς Ἑρμέω πόλιν.
- (d) ἐσελθόντα δὲ ὡς τοῦ βασιλέως τὴν θυγατέρα καὶ εἰρωτώμενον τὰ περ καὶ οἱ ἄλλοι, ἀπηγήσασθαι ὡς ἀνοσιώτατον μὲν εἶη ἐργασμένος ὅτε τοῦ ἀδελφεοῦ ἐν τῷ θησαυρῷ τοῦ βασιλέως ὑπὸ πάγης ἀλόντος ἀποτάμοι τὴν κεφαλὴν, σοφώτατον δὲ ὅτι τοὺς φυλάκους καταμεθύσας καταλύσειε τοῦ ἀδελφεοῦ κρεμάμενον τὸν νέκυν. τὴν δέ, ὡς ἤκουσε, ἄπτεσθαι αὐτοῦ· τὸν δὲ φῶρα ἐν τῷ σκότει προτεῖναι αὐτῇ τοῦ νεκροῦ τὴν χεῖρα· τὴν δὲ ἐπιλαβομένην ἔχειν, νομίζουσιν αὐτοῦ ἐκείνου τῆς χειρὸς ἀντέχεσθαι· τὸν δὲ φῶρα προέμενον αὐτῇ οἴχεσθαι διὰ θυρέων φεύγοντα. ὡς δὲ καὶ ταῦτα ἐς τὸν βασιλέα ἀνηνεῖχθαι, ἐκπεπλήχθαι μὲν ἐπὶ τῇ πολυφροσύνῃ τε καὶ τόλμῃ τοῦ ἀνθρώπου, τέλος δὲ διαπέμποντα ἐς πάσας τὰς πόλεις ἐπαγγέλλεσθαι ἀδείην τε δίδόντα καὶ μεγάλα ὑποδεκόμενον ἐλθόντι ἐς ὅψιν τὴν ἐωυτοῦ· τὸν δὲ φῶρα πιστεύσαντα ἐλθεῖν πρὸς αὐτόν, Ῥαμψίνιτον δὲ μεγάλως θαμάσαι καὶ οἱ τὴν θυγατέρα ταύτην συνοικίσει ὡς πλείστα ἐπισταμένῳ ἀνθρώπων·

QUESTION 2 (8 marks)**Marks**

Choose TWO of the following passages, ONE from part (a) and ONE from part (b). Without translating, briefly identify the context (and the speaker where appropriate), then comment on the words underlined and any other points of interest.

(a)

EITHER

(i)

ὄμοι μοι.
 ὦ θάνατε θάνατε, πῶς ἀεὶ καλούμενος
 οὔτω κατ' ἡμᾶρ οὐ δύναμ' ἔχει ποτε;
 ὦ τέκνον, ὦ γενναῖον, ἀλλὰ συλλαβῶν
 τῷ Λημνίῳ τῷδ' ἀνακαλούμενον πυρὶ
 ἔμψησον, ὦ γενναῖε· κἀγὼ τοί ποτε
 τὸν τοῦ Διὸς παῖδ' ἀντὶ τῶνδε τῶν ὅπλων,
 ἃ νῦν σὺ σφάζεις, τοῦτ' ἐπηξίωσα δρᾶν.
 τί φῆς, παῖ;
 τί φῆς; τί σιγᾶς; ποῦ ποτ' ὄν, τέκνον, κυρεῖς;

4

OR

(ii)

ὦ λιμένες, ὦ προβλήτες, ὦ ξυνουσίαι
 θηρῶν ὀρείων, ὦ καταρρώγες πέτραι,
 ὑμῖν τάδ', οὐ γὰρ ἄλλον οἶδ' ὅτῳ λέγω,
 ἀνακλαίομαι παρούσι τοῖς εἰωθόσιν,
 οἱ ἔργ' ὁ παῖς μ' ἔδρασεν οὐξ Ἀχιλλέως·
 ὁμόσας ἀπάξειν οἴκαδ', ἐς Τροίαν μ' ἄγει·

(b)

EITHER

(i)

Ἀλλὰ τάδε μὲν ἤκουσα ἀνδρῶν Κυρηναίων
 φημένων ἐλθεῖν τε ἐπὶ τὸ Ἄμμωνος χρηστήριον καὶ
 ἀπικέσθαι ἐς λόγους Ἐτεάρχῳ τῷ Ἀμμωνίων
 βασιλεί, καὶ κως ἐκ λόγων ἄλλων ἀπικέσθαι ἐς
 λέσχην περὶ τοῦ Νείλου, ὡς οὐδεὶς αὐτοῦ οἶδε τὰς
 πηγὰς, καὶ τὸν Ἐτεάρχον φάναι ἐλθεῖν κοτε παρ'
 αὐτὸν Νασαμῶνας ἀνδρας.

4

OR

(ii)

Μέχρι μὲν νυν Ῥαμψινίτου βασιλέος εἶναι ἐν
 Αἰγύπτῳ πᾶσαν εὐνομίην ἔλεγον καὶ εὐθενεῖν
 Αἴγυπτον μεγάλως, μετὰ δὲ τοῦτον βασιλεύσαντά
σφρων Χέοπα ἐς πᾶσαν κακότητα ἐλάσαι·
 κατακλήσαντα γάρ μιν πάντα τὰ ἱρὰ πρῶτα μὲν
 σφεας θυσιέων ἀπέρξαι, μετὰ δὲ ἐργάζεσθαι ἐωυτῷ
 κελεύειν πάντας Αἰγυπτίους.

SECTION II
UNSEEN TRANSLATION

Marks

(28 Marks)

QUESTION 3 (28 marks)

Translate BOTH the following passages into English.

- (a) Ajax's wife, supported by the Chorus, pleads with her husband not to abandon her. **12**

ἔμοι γὰρ οὐκέτ' ἔστιν εἰς ὃ τι βλέπω
 πλὴν σοῦ· σὺ γάρ μοι πατρίδ' ἤστωσας δορί·
 καὶ μητέρ' ἄλλη μοῖρα τὸν φύσαντά τε
 καθεῖλεν Ἄιδου θανασίμους οἰκήτορας·
 τίς δῆτ' ἔμοι γένοιτ' ἂν ἀντὶ σοῦ πατρίς;
 τίς πλούτος; ἐν σοὶ πᾶσ' ἔγωγε σώζομαι.
 ἀλλ' ἴσχε κάμου μνήστιν· ἀνδρὶ τοι χρεῶν
 μνήμην προσεῖναι, τερπνὸν εἴ τί που πάθοι·
 χάρις χάριν γὰρ ἔστιν ἢ τίκτους' ἀεὶ·
 ὅτου δ' ἀπορρεῖ μνήστις εὖ πεπονθότος,
 οὐκ ἂν λέγοιτ' ἔθ' οὗτος εὐγενῆς ἀνήρ.

XO. Αἴας, ἔχειν σ' ἂν οἶκτον ὡς κἀγὼ φρενὶ
 θέλοιμ' ἂν· αἰνοίης γὰρ ἂν τὰ τῆσδ' ἔπη.

SOPHOCLES, *Ajax*, 514–526

αἰστώω	I destroy
ὁ φύσας	father
μνήστις, μνήμη	memory
χρεῶν	it is necessary
προσεῖναι + dat.	'stay with'
αἰνέω	I approve

QUESTION 3 (Continued)

Marks

- (b) Darius takes the best of his troops from his camp, deceiving the Scythians and some of his own men.

16

τοὺς μὲν καματηροὺς τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν ἦν ἐλάχιστος ἀπολλυμένων λόγος, καὶ τοὺς ὄνους πάντας καταδήσας κατέλιπε αὐτοῦ ταύτη ἐν τῷ στρατοπέδῳ. κατέλιπε δὲ τοὺς τε ὄνους καὶ τοὺς ἀσθενέας τῆς στρατιῆς τῶνδε εἵνεκεν, ἵνα οἱ μὲν ὄνοι βοὴν παρέχωνται· οἱ δὲ ἄνθρωποι ἀσθενείης μὲν εἵνεκεν κατελείποντο, προφάσιος δὲ τῆσδε δηλαδὴ, ὡς αὐτὸς μὲν σὺν τῷ καθαρῷ τοῦ στρατοῦ ἐπιθήσεσθαι μέλλοι τοῖσι Σκύθησι, οὗτοι δὲ τὸ στρατόπεδον τοῦτον τὸν χρόνον ῥυοῖατο. ταῦτα τοῖσι ὑπολειπομένοισι ὑποθέμενος ὁ Δαρεῖος καὶ πυρὰ ἐκκαύσας τὴν ταχίστην ἠπέιγετο ἐπὶ τὸν Ἴστρον. οἱ δὲ ὄνοι ἐρημωθέντες τοῦ ὀμίλου οὕτω δὴ μᾶλλον πολλῶ ἴεσαν τῆς φωνῆς· ἀκούσαντες δὲ οἱ Σκύθαι τῶν ὄνων πάγχυ κατὰ χώραν ἤλπιζον τοὺς Πέρσας εἶναι.

HERODOTUS IV, 135

καματηρός	worn out
λόγος	account
προφάσις	pretext
δηλαδὴ	clearly, of course
καθαρός	fit for service
ῥύεσθαι	to protect
ἐπέιγειν	to hasten
πάγχυ	wholly, fully

SECTION III
PROSE COMPOSITION

Marks

(24 Marks)

Attempt EITHER Section III OR Section IV.

QUESTION 4 (24 marks)

24

Translate the following passage into Classical Greek.

Herodotus, when enquiring into the sources of the Nile, learnt an interesting story told by the Nasamoneans, a Libyan people. Some of their young men decided to make a crossing of the desert country in order to discover what lay beyond. After passing through the desert and the region of wild beasts, they came to trees and water, and then a city; beside it flowed a river, in which crocodiles were to be seen. So Herodotus concluded that the river was the Nile, and its course was from there to Egypt. But if he had known that the beast is also found in other rivers, he would not have made this mistake.

Please turn over

SECTION IV**Marks****ESSAYS**

(24 Marks)

Attempt EITHER Section III OR Section IV.

QUESTION 5 (24 marks)

Choose ONE essay topic from part (a) and ONE from part (b). Each essay should be about two or three pages in length.

(a) **EITHER** **12**

- (i) Compare and contrast the characters of Odysseus and Neoptolemus as seen in *Philoctetes*.

OR

- (ii) By what means does Sophocles draw our attention to the isolation of the central character in *Philoctetes*?

(b) **EITHER** **12**

- (i) By what means does Herodotus make his narrative interesting?

OR

- (ii) What was Herodotus' aim in writing Book II of his Histories?

End of paper